1844.

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG den 21 MEI.

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

De Staatsraad, Gouverneur van Vriesland, brengt, bij deze, ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat door Zijne Excellentie den Heere Minister van Financien, bij resolutie van den 17 Mei 1844, afdeeling Registratie en Loterijen, no. 137, is bepaald; dat de loten der 192ste Koninklijke Nederlandsche Loterij, gedurende de *vierde* week der trekking van de vijf de of laatste Klasse, beginnende op Maandag den 20 Mei 1844, door de Collecteurs, Splitters en Debitanten tot geene hoogere prijzen, het opgeld daaronder begrepen, zullen mogen worden uitgegeven dan tot de navolgende, te weten:

BIJ VERKOOP:

Geheele Loten *f* 82. Halve *f* 41,00. Vijfde *f* 16,40. Tiende *f* 8,20. Twintigste *f* 4,10.

Leeuwarden, den 18 Mei 1844.

De Staatsraad, Gouverneur van Vriesland,
VAN SIJTZAMA.

De middelprijzen van de *in-* en *uitlandsche Tarwe* en *Rogge*, waarnaar de zetting van den prijs van het *Tarwe-*, *Rogge-* en *Zwitserschbrood* moet worden geregeld, zijn op de markt van Vrijdag den 17 Mei 1844, te *Leeuwarden*, geweest als volgt:

Van de *Tarwe* per mudde . . . . *f* 8,33.
Van de *Rogge* per last . . . . - 160,50.

Leeuwarden, den 18 Mei 1844.

De Staatsraad, Gouverneur van Vriesland,
VAN SIJTZAMA.

Bekendmaking voor de Scheepvaart.

Ter aanvankelijke uitvoering van het Slattingswerk van het Kolonelsdiep, begrepen tusschen het Bergumermeer en de Trekvaart van Dockum op Stroobos, zal er met de daartoe gevorderde afdamming van het gedeelte begrepen tusschen het gehucht *Monnike-Tille* en de Brug over de Dockumer Trekvaart bij het Garben Alles-Verlaat een aanvang gemaakt, en alzoo dat gedeelte Vaarwater van af 25 dezer tot nadere bekendmaking voor de Scheepvaart zijn afgesloten, waarvan bij deze aan de belanghebbenden wordt kennis gegeven.

Leeuwarden, den 20 Mei 1844.

De Staatsraad, Gouverneur van Vriesland,
VAN SIJTZAMA.

PROVINCIE VRIESLAND.

AANBESTEDING.

Op Zaturdag den 25 Mei 1844, des voormiddags ten elf ure, zal, in het Logement de Wijnberg te *Bolsward*, bij inschrijving en opbod, worden aanbesteed, en zulks in een perceel:

Het Afdammen, Droogmaken en Opgraven of zoogenaamd Slatten van de Trekvaart van WORKUM naar BOLSWARD, strekkende van af den Rolpaal op den hoek van het Langevliet nabij WORKUM, tot aan de Stadsgracht te BOLSWARD, ter lengte van 10,371 *ellen.*

Waarvan het Bestek inmiddels ter lezing ligt aan de localen van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken te *'s Gravenhage*, en van de Provinciale Gouvernementen van *Vriesland*, *Groningen*, *Drenthe*, *Overijssel*, *Zuid-* en *Noordholland*, alsmede ter Secretarien der Plaatselijke Besturen van *Bolsward*, *Workum*, *Wonseradeel* en *Wijmbritseradeel*, en verder op de gewone meest gebruikelijke leesplaatsen in deze Provincie.

Acht dagen vóór de besteding zullen de noodige aanwijzingen aan de gegadigden worden gedaan, door den Algemeenen Opzigter over dit Werk, en tevens van af heden, de nader verlangde inlichtingen te bekomen zijn, bij den Heer Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat in Vriesland en den Heer Ingenieur *C. J. Bolten*, te *Leeuwarden*.

Leeuwarden, den 8 Mei 1844.

Commissarissen uit het Collegie van Heeren Gedeputeerde Staten van Vriesland, ter bevordering van voorschreven Slattingswerk,
O. R. VAN ANDRINGA DE KEMPENAER.
W. W. BUMA.

PROVINCIE VRIESLAND.

AANBESTEDING.

Op Dingsdag den 4 Junij 1844, des voormiddags ten tien ure, zal aan het Provinciaal Gouvernementshuis te Leeuwarden, in het openbaar, bij inschrijving op gezegelde billetten en daarna bij opbod, worden aanbesteed, en zulks in zes onderscheidene perceelen met regt van cumulatie:

Het afdammen, droogmaken en slatten der Vaart en Waterlossing, strekkende van af het Woudmansdiep, nabij Leeuwarden, door het Oud-deel, de Murk en de Woudvaart tot in de Stadsgracht te Dockum, lang 20,991 *el, alsmede van de Juckemavaart benoorden Rinsumageest, lang* 2029 *el, benevens de uitbaggering eener Geul door de in deze Waterlossing vallende wijdten en poelen.*

Waarvan het Bestek inmiddels ter lezing zal liggen aan de Localen van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, te 's Gravenhage, en van de Provinciale Gouvernementen van Vriesland, Groningen, Drenthe, Overijssel, Zuid- en Noord-Holland, alsmede ter Secretarijen van de grietenijen Tietjerksteradeel en Dantumadeel, en verder op de gewone leesplaatsen in de Provincie.

Acht dagen vóór de besteding zullen de noodige aanwijzingen aan de gegadigden door den Algemeenen Opzigter van dit werk worden gedaan; terwijl de nader verlangde inlichtingen te bekomen zijn bij den Heer Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat en den Heer Provincialen Ingenieur *C. J. Bolten*, beide te Leeuwarden.

Leeuwarden, den 10 Mei 1844.

Commissarissen uit Gedeputeerde Staten van Vriesland, tot bevordering van voorschre van Slattingswerk,
VAN BURMANIA RENGERS.
B. DORHOUT.

ITALIE.

NAPELS, *den* 1 *Mei.* De plotseling ingetreden warmte en aanhoudende droogte verwekt bezorgdheid nopens het welslagen van den graanoogst. De vrije invoer van granen is tot 1 Junij verlengd, daar in eenige provincien nog gebrek heerscht, vooral in Kalabrien.

— Men spreekt hier van een huwelijk van den hertog *van Aumale*, zoon van den Koning der Franschen, met Prinses *Maria Carolina Ferdinanda*, zuster van onzen Koning. De Prins *van Syracuse* is van hier naar Parijs vertrokken, zoo men meent, om over dat huwelijk te handelen.

— De ijzeren spoorweg van Torre Annunziata tot aan Nocera zal dezer dagen worden geopend, hetwelk voor vele reizigers van groot nut zal zijn.

— Prof. *Palmieri* heeft alhier een toestel uitgevonden, hetwelk hij *Batteria-magneto-elettrotellurica* noemt, waaraan geheele nieuwe ontdekkingen over het aardmagnetismus zijn verbonden. De journalen geven hiervan uitvoerige mededeelingen.

OOSTENRIJK.

WEENEN, *den* 8 *Mei.* Van de Turksche grenzen geeft men, onder dagteekening van den 29 April, weder een verslag van de strooptogten der Albanezen in Bulgarijen. De stad Vrania is door hen aangevallen en stormenderhand ingenomen. De pacha is naar Bitoglia gevlugt. Hoe zij in de stad hebben huis gehouden, is wel te denken; zij herhalen de gruwelen van vroegere eeuwen. Vooral zijn vele Christenen om het leven gebragt.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, *den* 12 *Mei.* De Augsburger *Allgemeine Zeitung* deelt de volgende bijzonderheden mede omtrent den staat van zaken in het kanton Wallis, waardoor de regering van dat kanton zich, genoopt heeft gezien, om de tusschenkomst en hulp van het eedgenootschappelijk bewind in te roepen:

„ In het kanton Wallis zijn ernstige onlusten uitgebarsten, en het reeds sedert eenigen tijd dreigende onweder breekt spoediger los, dan te verwachten was. Het voorzittend kanton Luzern heeft depêches uit Wallis ontvangen, waarbij de regering aldaar meldt, dat de partijen op nieuw vijandelijkheden tegen elkander gepleegd, en er menigvuldige ongeregeldheden plaats gehad hebben; dat de regering zich in de onmogelijkheid zag om verder bloedvergieten te verhinderen, en vreest voor de uitbarsting van eenen hevigen burgeroorlog. Zij roept alzoo de tusschenkomst van het voorzittend kanton in. Ten gevolge van dit schrijven heeft de staatsraad van het voorzittend kanton heden besloten tot het afzenden van eedgenootschappelijke commissarissen naar Wallis, alsmede tot het marschvaardig houden van troepen, en zal alzoo ter handhaving van de wettige orde van zaken in het kanton Wallis tusschen beide treden. Tot commissarissen werden benoemd de heeren *Schmid*, land-ambtman, uit Uri, en *Burckhardt*, burgemeester van Bazel; vier bataillons infanterie, benevens eenige afdeelingen kavalerie en artillerie, hebben bevel ontvangen, om zich marschvaardig te houden. Het opperbevel over de troepen is aan den overste van het bondgenootschappelijk leger, *J. U. von Salis Soglio*, opgedragen, en de commissarissen zijn van volmagten voorzien geworden. Deze laatsten hebben het stellige bevel ontvangen, om terstond naar het kanton Wallis te vertrekken; eene afdeeling kavalerie zal te gelijk met hen dat kanton binnentrekken; het hangt van het oordeel der afgevaardigden en van de omstandigheden af, of ook de overige legermagt terstond zal oprukken. — Deze zijn de besluiten, die het voorzittend kanton genomen heeft; maar daar er wegens den afstand tusschen dit kanton en Wallis altijd eenige dagen verloopen moeten, voor dat deze maatregelen kunnen worden uitgevoerd, zou het niet onmogelijk zijn, dat de moeijelijkheden in Wallis intusschen eene hoogte bereikt hadden, die het eedgenootschappelijk bewind niet voorzien kon.

„ In het kanton Wallis bestaan, zoo als bekend is, twee op militairen voet georganiseerde partijen (het Oude en het Jonge Zwitserland). De regering heeft de kracht niet om eene bloedige botsing tusschen deze beide partijen te verhinderen, en nog minder om aan derzelver bestaan een einde te maken. Tegen den 20 Mei is de groote raad, waarvan de meerderheid tot het oude Zwitserland behoort, bijeengeroepen geworden, en daar dezelve verscheidene gewigtige aangelegenheden te behandelen heeft, schijnt de partijhaat te dier zake zoo zeer gestegen te zijn, dat er eene botsing tusschen de partijen ontstaan is. Of dit nu door eene tusschenkomst van het bondgenootschap verholpen kan worden, en of daardoor de gemoederen tot rust gebragt zullen worden, is zeer onzeker; in allen geval is het eene moeijelijke taak. — Terwijl het in Wallis zoo onrustig is, hebben de gemeente-vergaderingen in de oude kantons in de eerste week van Mei naar gewoonte plaats gehad, en zijn deze overal zeer vreedzaam en rustig afgeloopen. De keuzen der landambtmannen en der afgevaardigden tot den landdag vielen overal op personen, die tot de in Luzern gehouden conferentie [over de Aargausche kloosteraangelegenheid] behoord hebben, en het kan niet ontkend worden, dat de voortdurende woelingen van het radicalismus in het kerkelijke en in het staatkundige er inderdaad toe hebben bijgedragen, om de vijf kantons van het Oude Zwitserland vaster met elkander te vereenigen. In het kanton Schweitz, waar nog voor eenige jaren de verschillende partijen op de gemeente-vergaderingen in den regel handgemeen werden, liep dit jaar alles in de beste orde af."

— Volgens berigten uit Waadtland heeft de regering van dat kanton besloten aan de aanschrijving van het eedgenootschappelijk bewind om een bataillon infanterie ter beschikking van de regering van Wallis onder de wapenen te roepen, niet te voldoen, vermits daarvoor geene genoegzame redenen schenen te bestaan, en tevens aan dat bewind te kennen te geven, dat, zoo eedgenootschappelijke troepen naar Wallis moesten gezonden worden, dit alleen kan geschieden ten gevolge van een besluit des algemeenen landdags, die onmiddellijk behoorde bijeengeroepen te worden. Van dit besluit was aan de gezamenlijke kantons mededeeling gedaan.

HAMBURG, *den* 7 *Mei.* Het eerste alhier, ter walvischvangst, naar de Zuidzee uitgeruste schip, is gisteren van hier de Elbe afgevaren. Behalve de tot de visscherij vereischte booten heeft het ook een aantal reeds in de zaak geoefende Amerikaansche visschers aan boord. Deze uitrusting is de onderneming van een enkel huis; maar reeds hebben meerdere huizen zich aan een gesloten en een kapitaal van een millioen M. B. bijeengebragt, tot het uitrusten van meerdere walvischvaarders.

ENGELAND.

LONDEN, *den* 13 *Mei.* De toepassing der electriciteit op de telegrafen is vooral van belang bij de spoorwegen, en kan vele ongelukken op die wegen voorkomen. Op den Zuidwester spoorweg in Engeland, bedient men zich van eene electrische telegraaf naar het stelsel van *Bain*, die niet alleen met de snelheid van den bliksem elke tijding overbrengt, maar dezelve ook in het oogenblik zelve der overbrenging drukt. Om de daardoor overgebragte tijdingen te verstaan, behoeft men geen ingewikkelde sleutel: dezelve worden dadelijk gedrukt in zeer leesbare letters, door middel van een werktuigelijk zamenstel. Evenzoo is het met de vragen, naar een verwijderd punt gerigt, en met de antwoorden, die men ontvangt; het antwoord volgt schier onmiddellijk op de vraag. Om alle dwaling voor te komen, brengt de telegraaf met dezelfde snelheid een teeken over, dat de vraag of de tijding behoorlijk ontvangen en begrepen is. Deze telegraaf heeft nog het voordeel, dat zij de tusschengelegene stations voorbijgaat en regtstreeks werkt op het hoofdpunt. Wij hebben, zegt de berigtgever van *the Standard*, deze vernuftige toestel zien werken met eene schier wonderdadige naauwkeurigheid en snelheid; wij hebben gezien, dat men eene vraag rigtte naar eene et telijke mijlen verwijderde station en binnen twee minuten het antwoord, geheel gedrukt, ontving.

— Het aantal ongelukken op de Engelsche spoorwegen is in de laatste vier jaren sterk afgenomen; men telde in de 5 laatste maanden van 1840, 22 gedoodden en 131 gekwetsten;

in het jaar 1841, 24 dooden en 72 gekwetsten,
„ „ 1842, 5 „ 14 „
„ „ 1843, 3 „ 3 „

— Te Hong-Kong is eene Chinesche drukkerij opgerigt, waar men de Chinesche wijze van drukken volgt. De letters zijn in hout diep ingesneden; die holten worden met Chinesche inkt opgevuld, en dan wordt het papier op het hout gelegd. Men strijkt vervolgens zacht met een borstel over het papier en krijgt zoo een zeer naauwkeurigen afdruk. Die manier van drukken is zeer zuinig. — Europesche arbeiders, te Hong-Kong gekomen om werk te zoeken, waren verbaasd te zien dat er geen middel was om de mededinging tegen de inlanders uit te houden, zijnde het arbeidsloon bijzonder laag gesteld.

— Volgens berigten uit New-York tot den 17 April, is er den 12den dier maand een verdrag tot vereeniging van Texas met het gemeenebest der Vereenigde Staten gesloten, en zou dit gedrag binnen weinige dagen aan de goedkeuring van den Noord-Amerikaanschen senaat onderworpen worden. De voornaamste bepalingen van het verdrag bestonden hierin, dat de Vereenigde Staten de schulden van Texas niet verder voor hunne rekening zouden nemen, dan de nog onbebouwde en dus te verkoopen landen in Texas zouden opbrengen; dat Texas bij voorraad niet als een Staat, maar als een landschap, en dus met meer beperkte regten omtrent de vertegenwoordiging in het congres, in het Noord-Amerikaansche bondgenootschap zou worden opgenomen; en dat het vraagstuk, of in Texas de slavernij der negers, die aldaar thans bestaat, gehandhaafd zal

worden, onbeslist zal blijven, tot dat dit landschap vragen zal, om een der onafhankelijke Staten van het bondgenootschap uit te maken. Nog was bepaald, dat het verdrag binnen dertig dagen door den senaat der Vereenigde Staten bekrachtigd moest worden, en ingeval dit niet plaats had, voor geene der beide partijen verbindende zou zijn. De nieuwe Noord-Amerikaansche secretaris van staat, de heer *Calhoun*, moet bij de onderhandelingen, over deze zaak de hoofdrol hebben gespeeld. Over de vraag, of de senaat de verlangde bekrachtiging zou verleenen, was men in de Vereenigde Staten het niet eens. Sommigen beweerden, dat aan die bekrachtiging niet te twijfelen viel, en dat de beraadslagingen alleen zouden loopen over de wijze van opneming van Texas in het bondgenootschap. Anderen waren daarentegen van gevoelen, dat de meerderheid van den senaat voor de moeijelijkheden met andere mogendheden, vooral met Engeland, die uit deze vergrooting van gebied moesten voortvloeijen, terug zou deinzen. De NewYorksche *Sun* zegt, dat de heer *Calhoun* te gelijk met het verdrag mededeelingen aan den senaat zou doen, waaruit blijken zou, dat Engeland onderhandelingen had geopend, om het bezit van Texas te verkrijgen, of ten minste om daar eenen zoo overwegenden invloed te vestigen, dat deze met eene in bezitneming kon worden gelijk gesteld.

De Londensche *Times* laat zich over deze zaak in zijn nommer van den 15 Mei met de uiterste hevigheid uit. Het vindt in het gebeurde met Texas een bewijs, dat de regeringsvorm der Vereenigde Staten de slechtste van allen is, en klaagt over hooggaande kwade trouw en onvoorzigtigheid bij de regeerders der republiek. Volgens dit blad zou namelijk het verdrag enkel gesloten zijn, om de gunst van den grooten hoop bij de aanstaande presidents-verkiezing voor den heer *Tyler*, die thans deze waardigheid bekleedt, te winnen. Het geheele gedrag der Vereenigde Staten omtrent Texas is, naar het zeggen van de *Times*, door roof en bedrog jegens Mexico, van hetwelk zich dat land heeft afgescheurd, gekenmerkt. Indien eenmaal Texas al de regten van een onafhankelijk lid van het bondgenootschap verkrijgt, zullen daaruit zoo veel leden naar het congres worden afgezonden, dat de voorstanders van de slavernij der negers in die vergadering verre de meerderheid zullen erlangen. Het aangaan van het verdrag is, altijd volgens de *Times*, juist op dit oogenblik te onbegrijpelijker, daar er onder dagteekening van den 9 Maart een wapenstilstand tusschen de overheden van Mexico en Texas is gesloten, met het erkende doel, om vóór den 1 Mei de onderhandelingen over het onafhankelijk verklaren van het laatste land tot een einde te brengen. Terwijl dien ten gevolge commissarissen uit Texas in Mexico over die onafhankelijk-verklaring handelen, wordt de nieuw gevestigde Staat in de Noord-Amerikaansche republiek verzwolgen, en dat niettegenstaande Texas, als zoodanig, door Engeland en Frankrijk is erkend en met deze en andere mogendheden verdragen heeft aangegaan.

Dezelfde berigten uit New-York maken nog van eene andere moeijelijkheid gewag, die tusschen de Vereenigde Staten en Groot-Brittannie is opgerezen. De heer *Calhoun* had namelijk bij de onderhandelingen over de bezittingen der beide landen aan de noordwest-kust van Amerika, aan de zijde van Oregon, als ultimatum voorgesteld, om eene lijn, die in de rigting van den 49sten graad noorderbreedte zou loopen, tot grenslijn tusschen de wederzijdsche bezittingen vast te stellen. Die eisch was aan den Britschen gezant, den heer *Pakenham*, zoo buitensporig voorgekomen, dat hij nieuwe instructien van zijn hof had gevraagd.

FRANKRIJK.

PARIJS, *den* 13 *Mei.* Uit Algerie zijn berigten tot den 2 Mei. De hitte was den 28 en 29 April hevig, en tot 47°. centigraden gestegen. Twee sappeurs, behoorende tot de expeditionnaire kolonne van den maarschalk *Bugeaud*, waren door deze buitengewone warmte bezweken.

Van den 16*den.* In de zitting, op gisteren door de Afgevaardigden gehouden, heeft de regering vier concept-wetten doen inleveren, die alle den aanleg van zeer gewigtige liniën van spoorwegen betreffen. Vijf zulke liniën zullen aangelegd worden: 1°. Van Parijs naar Straatsburg door de vallei van de Marne en loopende over Bar-le-Duc en Nancy met zijtakken naar Reims en naar Metz; 2°. Van Parijs naar Nantes aan gene zijde van Tours; 3°. en 4°. Eene dubbele verlenging der linie van Orleans naar Limoges en naar Clermont; deze takken zullen echter niet verder zuidwaarts voortgezet worden, en de spoorwegs-gemeenschap tusschen de hoofdstad en Toulouse zal uitgaan van de naderhand aan te leggen linie naar Bordeaux; eindelijk, westwaards, 5°. Een spoorweg van Parijs naar Chartres, later voort te zetten tot naar Rennes. Deze vijf groote liniën begrijpen na genoeg eenen afstand van 500 Fransche lieues of kleine uren gaans. De gezamenlijke kosten worden voor den staat geraamd op 360 millioenen francs, welke uitgaaf over zes jaren tijds verdeeld wordt. Daarenboven komt nog 250 millioen ten laste der maatschappijen. Dit is de raming, gegrond op de bestekken der ingenieurs; doch daar gewoonlijk zoodanige berekeningen uit de hand vallen, schijnt men te verwachten, dat de geheele uitgaaf eer boven dan beneden de 800 millioenen francs beloopen zal. De minister van financien, de heer *Lacave Laplagne*, heeft bij deze gelegenheid verklaard, dat hij zich in staat rekende, om met de gewone middelen van den staat, zes jaren lang, in eene tot bovenvermeld doel te bezigen uitgaaf van 60 millioen 's jaars te voorzien.

— De kamer der pairs is in de beraadslaging over de wet op het onderwijs tot in het 20ste artikel gevorderd. Bij het 17de heeft zij ten voordeele der universiteit beslist, door te bepalen, dat de studerenden, om eenen academischen graad te verkrijgen, bewijzen van studie moeten inleveren; eene verpligting, welke hen beletten zal hunne studien buitenlands te gaan voltooijen. Met de eerste paragraaf van art. 20 daarentegen heeft de kamer weder eenigzins overeenkomstig de inzigten der geestelijkheid gestemd. Een amendement van den heer *Cousin*, die voorsloeg, behalve de professoren, ook de zoogenaamde *agrégés des facultés*, tot het afnemen der examens toe te laten, iets hetwelk den invloed der universiteit vermeerderd zou hebben, is verworpen geworden.

— De berigten, welke men hier uit Italie ontvangt, worden gedurig onrustiger. Ons blad *le Commerce*, onder anderen, behelst eenen brief uit Lucca, waarin het volgende voorkomt: „ Men verzekert dat, op het oogenblik, toen de Napolitaansche regering aan de naar Kalabrie gezondene troepen bevel gaf om terug te keeren, de opstand aldaar heviger dan ooit te voren uitbarstte, en wel op eene wijs, welke de demping moeijelijk zal maken, vermits, naar men zegt, eene menigte afzonderlijke benden zich op vele punten te gelijk gevormd hebben. Brieven brengen het getal der opstandelingen op 2000 en zeggen, dat er reeds onderscheidene gevechten met de troepen zijn voorgevallen. — Zoo men verhaalt, breidt de opstand zich naar en in Apulie uit. — Zeker is het, dat de Napolitaansche regering ernstige bezorgdheid koestert, want zij heeft nieuwe arrestatien doen geschieden en neemt buitengewone maatregelen van voorzorg. De brieven, welke wij van Bologna ontvangen, melden ook van daar het gevangennemen van den heer *Galetti*; de heeren *Farné*, *Marchie* en *Caroli* zijn mede in hechtenis genomen. — Te Ferrara zijn nog meer Oostenrijksche troepen aangekomen; maar op de laatste dagteekening, van welke men berigt heeft, waren zij nog niet verder gekomen dan die stad. — De veldmaarschalk baron *van Hebert* is tot bevelhebber der vesting Mantua benoemd, waar hij den Italiaanschen generaal *Mazzuchelli*, die op retraite gesteld is, vervangt.

— De regering heeft twee telegraaf-depeches publiek gemaakt. De eerste, van eergisteren uit Pergignan, berigt dat een van Malta gekomen Engelsch oorlogschip den 11den te Barcelona de (reeds van elders bekende) tijding heeft aangebragt, dat de geschillen tusschen den Bei van Tunis en den Koning van Sardinie vereffend zijn; de andere depeche, die gisteren uit Bayonne gedagteekend is, meldt dat de beide Spaansche Koninginnen, benevens de Infante, den 20sten naar de baden van Caldas in Katalonie vertrekken zullen. Zij zullen haren weg nemen over Valencia, en geen ander der ministers zal haar verzellen dan generaal *Narvaez*.

NEDERLANDEN.

'sGRAVENHAGE, *den* 16 *Mei.* Het heeft Zijne Maj. behaagd, bij besluit van den 30 April ll. no 46, te bepalen, dat voortaan aan de manschappen der nationale militie, *in het genot van onbepaald verlof*, geenerhande vergoeding voor het kleedings- en reparatiefonds zal worden te goed gedaan, mitsgaders, dat in het vervolg de rekeningen der milicien met gezegd fonds vóór het vertrek der manschappen naar hunne haardsteden, om in het genot van groot verlof te worden gesteld, gesloten en alsdan tevens het te goed aan de daarop regthebben den uitbetaald zal moeten worden; terwijl de schuld dergenen, wier rekening een nadeelig saldo mogt opleveren, later bij de pasportering aan het Rijk in rekening zal moeten worden gebragt. Door deze vroegere afrekening worden de manschappen verschoond van de opkomst bij de korpsen tegen het einde van hunnen diensttijd, en den lande de reiskosten deswege bespaard; terwijl de maatregel tevens vereenvoudiging in de administratie zal te weeg brengen. Ook de milicien der ligtingen van 1840, 1841 en 1842, die reeds in het genot van onbepaald verlof verkeeren, zijn van de opkomst ter afrekening vrijgesteld, en zullen nader worden onderrigt, hoe zij zich te dier zake zullen hebben te gedragen.

— Gisteren morgen ten 3 ure is Z. M. met eenen buitengewonen spoortrein van hier naar Amsterdam, en verder, insgelijks over den spoorweg, naar Utrecht en vervolgens naar Soestdijk en het Loo vertrokken. Ten twaalf ure des middags heeft H. M. de Koningin, vergezeld van de Prinsen *Alexander* en *Hendrik*, mede deze residentie verlaten, en zich naar Soestdijk begeven.

— Door den minister van financien is bekend gemaakt, dat, ter uitvoering van art. 3 der wet van 27 December 1840 (Staatsblad no. 79), het gezamenlijke bedrag van schatkist-billetten, daargesteld krachtens de wetten van 27 December 1840 (Staatsblad no 78) en 19 Junij 1843 (Staatsblad no. 25), op den eersten dezer maand beliep de somma van *f* 12,785,100,00.

Z. Exc. de minister van financien heeft dezer dagen vastgesteld eene 193ste koninklijke Nederlandsche loterij, welke zal bestaan uit 23,500 loten, 11,750 prijzen en 53 premien. Voorloopig zal een getal van 1200 geheele loten worden afgezonderd en beschikbaar gehouden om aan particulieren tegen den inlegprijs te worden afgegeven. De collecte zal geopend worden op Maandag den 3 en gesloten op Zaturdag den 15 Junij 1844. De trekking van de eerste klasse zal aanvangen op den 1 Julij, van de tweede op den 15 Julij, van de derde op den aanvang op den 12 Augustus en die der laatste klasse op den 26 29 Julij, van de vierde op den 12 Augustus en die der laatste klasse op den 26 dier maand; de laatste honderd nommers zullen op Vrijdag den 20 September worden getrokken.

Van den 18*den.* In het *Journal de la Haye* leest men het volgende:

„ Eenige geestelijken dezer provincie hebben aan de plaatselijke besturen vertoogen ingediend nopens het onderwijs van de Bijbelsche geschiedenis op de lagere scholen, en verzocht, dat dit onderwijs op die scholen mogt worden afgeschaft.

„ De Gouverneur der provincie heeft aan de plaatselijke besturen herinnerd, dat zij niet bevoegd zijn, kennis van deze zaak te nemen, aangezien, volgens het Koninklijk besluit van 2 Januarij 1842, aan de districts-schoolopzieners, als eerste bevoegde autoriteit, alle beschouwingen of aanmerkingen moeten worden gerigt, waartoe het onderwijs op de lagere scholen aanleiding mogt geven. De Gouverneur noodigt dien ten gevolge de plaatselijke besturen uit, geen gehoor aan de vorderingen van dien aard te verleenen, welke aan hen van de zijde van eenig geestelijke mogten worden gerigt; maar dezen uit te noodigen, zich bij gezegde districts-schoolopzieners te vervoegen."

— Men verneemt, dat twee nieuwe marmeren borstbeelden, van onzen begaafden *van der Ven*, uit Rome, in deze residentie zijn ontvangen. Het eene is de buste van H. K. H. Mevrouw de Prinses *van Oranje*. Een ieder, die in de gelegenheid is geweest deze buste te zien, kan niet genoeg lof toezwaaijen aan de verdienste van dit nieuwe voortbrengsel des kunstenaars en aan de bewonderenswaardige gelijkenis van het portret. — De andere buste is eene *Madona*, als pendant van den *Salvator*, welke de Gothische zaal in het paleis des Konings versiert, en welken de bezoekers dezer fraaije galerij er sedert lang bewonderd hebben. Het genie doet zich ook bij dit kunstgewrocht kennen, het meesterstuk onderscheidt zich vooral door het denkbeeld, de strenge zuiverheid van stijl en den smaak in de uitvoering. Z. M., die de schoone voortbrengselen der kunst zoo zeer op prijs weet te stellen, heeft zich beijverd, deze *Madona* te doen aankoopen, en dezelve in zijne galerij de plaats te doen bekleeden, die het genie van den kunstenaar daarvoor bestemd had.

Men verneemt, dat de heer *van der Ven* thans te Rome aan de busten van twee kunstgewrochten arbeidt, welke voor de tentoonstelling van 1845 naar deze residentie zullen worden gezonden.

— Gisteren heeft op den ijzeren spoorweg naar Antwerpen een deerlijk ongeluk plaats gehad. Een gedeelte van de rijtuigen, behoorende tot het convooi, ten 4 ure van Brussel naar Antwerpen vertrokken, is bij Vieux Dieux uit de rails geraakt, dewijl de wachter heeft vergeten de exentrieke te sluiten. De schok was verschrikkelijk. Verscheidene wagons zijn gebroken en vele andere rijtuigen beschadigd. Verscheidene menschen zijn gevaarlijk gewond. Zoodra dit berigt op het station te Antwerpen bekend was, hebben de burgemeester en verdere autoriteiten benevens vele geneesheeren en chirurgijns zich naar de plaats des ongeluks begeven. Het was eene algemeene verslagenheid, toen het convool met de gewonden op het station aankwam.

AMSTERDAM, *den* 18 *Mei.* Z. M. de Koning, vergezeld van Hoogstd. adjudant *van Coehoorn*, is heden morgen ten 4 ure 20 minuten aan de station alhier gearriveerd, en 5 minuten later, per buitengewonen spoortrein, van hier naar de residentie vertrokken; de locomotief *Urania* voor den trein en *de Hoop* als éclaireur. Met de aankomst van den gewonen trein van 's Hage, ontvangen wij het berigt, dat het traject in 1 ure 18 minuten afgelegd is.

GORINCHEM, *den* 14 *Mei.* Men verzekert hier vrij algemeen, dat een zijtak van den Rijn-Spoorweg langs Jaarsveld, Schoonhoven en deze vesting zal worden gelegd, ten einde vervolgens langs Breda zich met die van Antwerpen te vereenigen.

APELDOORN, *den* 17 *Mei.* Woensdag avond ten 7 ure arriveerde Z. M. de Koning alhier op het Loo. Donderdag heeft Z. M. de godsdienst-oefening bijgewoond onder het gehoor van Ds. *Roelofs*, die eene korte maar zeer treffende aanspraak heeft gehouden. De Koning was zeer aangedaan. Na de kerk is er audientie aan alle autoriteiten en partikulieren in de gemeente Apeldoorn gegeven. Iedereen is ingenomen met de minzaamheid van den Koning. Later heeft Z. M. verscheidene uren in het park gereden en gewandeld, 's middags de Valkenjagt bijgewoond, en zich met een ieder op de minzaamste wijze onderhouden. Z. M. vertrekt heden avond ten 10 ure weder na 's Hage. Ieder hoopt, dat Z. M. in den loop van den zomer hier zal terugkomen, hebbende Z. M. meer dan eens aan de ingezetenen, die de eer mogten hebben Z. M. te spreken, te kennen gegeven, dat het Loo hem zeer veel deed herinneren aan zijne jeugd, als ook omdat dit verblijf zoo lange jaren door zijne ouders en voorouders was bewoond geweest.

GRONINGEN, *den* 16 *Mei.* Bij het ontleedkundig kabinet der hoogeschool alhier is dezer dagen ontvangen een kunst-cadaver uit de fabrijk van dr. *Auzoux* te Parijs. Dit is het eerste, hetwelk tot dusverre voor het hooger onderwijs bij de hoogescholen van ons land is aangekocht. Het is onnoodig, om over de schoonheid en naauwkeurigheid, waarmede dit kunstwerk bearbeid is, uit te weiden, daar reeds de nieuwsbladen meermalen den lof van hetzelve vermeld hebben en het Fransche gouvernement aan den vervaardiger de decoratie van het legioen van eer heeft geschonken, alsmede het Genootschap ter aanmoediging en de directie voor de tentoonstelling van voortbrengselen van nationale nijverheid hare groote gouden medaille. Maar het is dan ook een waar kunststuk, waarbij de deskundige niet slechts de schoonheid bewondert, maar ook de naauwkeurigheid, waarmede de natuurlijke ligging, de gedaante, ja zelfs de fijnere bewerktuiging der deelen, zoo ver deze voor het bloote oog zigtbaar is, zijn voorgesteld. Het geheel is vervaardigd uit eene bijzondere soort van deeg, dat, wanneer het in vormen gegoten wordt, de fijnste afdruksels levert en vervolgens, gedroogd zijnde, de hardheid van hout aanneemt. 130 Stukken, die men uit elkander kan nemen, vormen het geheel van het cadaver en vertoonen omtrent 1700 verschillende deelen van het menschelijk ligchaam. De hoogeschool en vooral de geneeskundige faculteit erkent bij de aanwinst, welke het ontleedkundig kabinet te Groningen met dit kunst-cadaver heeft verkregen, op nieuw de welwillendheid harer verzorgers, om den bloei der hoogeschool te bevorderen door al de middelen, welke het bestuur ter beschikking staan. Het bezit van dit kunst-cadaver zal zeer veel bijdragen ter bevordering van de ontleedkundige studie en de ontleedkundige verzameling dezer hoogeschool, die reeds te voren voor geene der inlandsche of buitenlandsche ontleedkundige kabinetten heeft ondergedaan, maar zeer velen overtrof, kunnende thans op nieuw een stuk aanwijzen, hetwelk tot dusverre slechts nog in zeer weinige wordt gevonden en om den hoogen prijs ook nimmer algemeen worden zal.

LEEUWARDEN, *den* 20 *Mei.* Nadat de Groote of Jacobijner Kerk der Nederduitsche Hervormde Gemeente dezer stad in 1842, vooral inwendig, zulk een schoon voorkomen en verbeterde inrigting heeft ontvangen, zal zeker door onze stadgenooten met genoegen het berigt zijn vernomen, dat het Collegie van heeren Kerkvoogden, thans het voornemen zal volbrengen, om ook de twee overige kerkgebouwen de zoo lang gevorderde verbeteringen te doen ondergaan, en bij voorraad de verbouwing van de Galileërkerk heeft aangekondigd, waarvan de aanbesteding den 25 dezer zal plaats hebben. Volgens het bestek, door onzen bekwamen stads architect, den heer *Th. Romein*, ontworpen, zullen de veranderingen en verbeteringen van dit kerkgebouw hoofdzakelijk bestaan in de verhooging van het noordelijke zijpand, de vernieuwing van het dak, muren en lichtramen, het veranderen van de kolommen en boogen, het verplaatsen en herstellen van den predikstoel, het maken van een nieuw doophek, eenige banken en een houten bevloering van de gansche kerk, het aanbrengen van portalen voor de ingangen der voorgevels, enz. Ofschoon de stand en vorm van deze kerk niet geschikt zijn om in de gegevene omstandigheden alle gewenschte verbeteringen en versieringen aan te brengen, zoo mag men toch vertrouwen, dat dit gebouw hierdoor een veel gunstiger voorkomen en doelmatiger inrigting zal bekomen, voor zoo verre de plaatselijke omstandigheden dit gedogen.

— De Waterstaat dezer provincie en de vereenigde belangen van scheepvaart en afstrooming naar de zeesluizen zullen in dit jaar door de uitvoering van nog een derde groot werk aanmerkelijk worden bevorderd. Door Commissarissen uit het Collegie van Heeren Gedeputeerde Staten is aangekondigd, dat op den 4 Junij e. k. zal worden besteed het afdammen, droogmaken en slatten van de vaart en waterleiding het Ouddeel, de Murk en de Woudvaart, loopende van de Kurkmeer, een uur beoosten Leeuwarden noordoostwaarts voorbij Miedum, Giekerk,

Oostbeek, Oudkerk en door Rinsumageest tot in de stads gracht te Dockum, hebbende eene lengte van 20.991 ellen, waarbij nog komt de Juckemavaart, benoorden Rinsumageest, ter lengte van 2089 ellen. Daar het bekend is, dat de Dockumer Nieuwezijlen een grooter uitstroomend vermogen hebben, dan de vroeger bestaande kanalen konden aanvoeren, zoo zal ook de verbetering van dit afvoer kanaal veel bijdragen om het binnenste gedeelte van dit gewest tijdig van water te ontlasten en genoemde zeesluis voedsel te geven.

— Bij besluit van den 14 Mei jl., no. 71, heeft Zijne Majesteit aan jhr. *A. J. van Sminia*, op het daartoe door hem gedaan verzoek, een eervol ontslag verleend als kapitein bij de 2de compagnie van het 1ste bataillon der 2de afdeeling rustende schutterij in de provincie Vriesland; en

bij genoemde compagnie der rustende schutterij in Vriesland benoemd:

tot kapitein *G. Wilhelmij Fz.*, thans 1ste luitenant;

tot 1sten luitenant *M. Wendelaar Noordenbosch*, thans 2de luitenant;

tot 2den luitenant *M. Friezema Noordenbosch*, vroeger gediend hebbende als 2de luitenant bij het 2de battaillon der 1ste afdeeling van gemelde schutterij.

— Uit 's Bosch wordt van den 13 dezer geschreven:

„Niet zoo als sommige dagbladen hebben aangekondigd, is de geprojecteerde aanleg van eenen ijzeren spoorweg over Breda naar 's Bosch van de hand geweezen, maar alleen gedifficulteerd in de daaraan te geven rigting over Tilburg, en indien had kunnen worden genoegen genomen met de rigting door de militaire genie aangeduid (namelijk van 's Hertogenbosch over Vlijmen, Nieuwkuik, Drunen, Baardwijk, Waalwijk, Besoyen, Capelle, Waspik, Raamsdonk, Geertruidenberg en Terheyden tot Breda) dan zou de aanleg van dien weg voor eene meer gunstige overweging vatbaar geweest zijn. Hoezeer nu die aangewezene rigting met meer kosten en zwarigheden zou gepaard gaan, is zij echter verkieslijker, uit hoofde van den eventuelen aanleg van eene gelijke spoorweglijn uit Gorinchem naar Waalwijk, waardoor deze stad in regtstreeksche gemeenschap zou komen met Amsterdam en geheel Holland. — Men koestert alzoo de hoop dat indien Z. M. de Koning, op een nader door de ondernemers te doen verzoek, in de uitvoering van het eerste plan mogt blijven difficulteren, zij of anderen alsdan tot dat, door de genie aangewezen, zullen kunnen overgaan."

192ste KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

Trekking der Vijfde Klasse.

17de Lijst. No. 1915, een prijs van *f* 1000.
18de Lijst. No. 7182 en 7788, ieder een prijs van *f* 1000.
19de Lijst. No. 20101, een prijs van *f* 10,000. No. 19310, een prijs van *f* 1000.
20ste Lijst. Geene.
21ste Lijst. No. 11141 en 14200, ieder een prijs van *f* 1000.
22ste Lijst. No. 20309 en 10322, ieder een prijs van *f* 1500. No. 1279, 12420, 129, 4494, 18788, ieder een prijs van *f* 1000.
23ste Lijst. No. 5247 en 10872, ieder een prijs van *f* 1000.
24ste Lijst. No. 22806, een prijs van *f* 30,000. No. 2096, een prijs van *f* 1000. No. 3767, eene premie van *f* 1500.

MENGELWERK.

PETRUS CAMPER,

ALS

TEEKENAAR, SCHILDER, PLAATSNIJDER, BOETSEERDER EN BEELDHOUWER.

(Vervolg en Slot van no. 39).

Na eene rijpe overweging en naauwkeurig overzigt van zijne werken vervolgde hij nu met vernieuwden ijver de beschouwing der Natuur in het zamenstel der dieren en vond eene verbazende gelijkheid tusschen dezen en den mensch. Hij ontdekte ras den trap van immer toenemende volmaaktheden, waarop zij elkander in den rang der schepping volgen, en hoezeer bij de schranderste vernuften der oudheid dit schijnbaar wonder was opgemerkt, hoewel latere, groote Natuurkundigen daarvan een algemeen denkbeeld gaven, niemand evenwel was diep genoeg in de geheimen der natuur doordrongen, om dien overgang met onwederlegbare bewijzen te staven, niemand had zich vermeten, gissingen voor te stellen, omtrent de oorzaak en de noodzakelijkheid hunner werktuigelijke gedaante; het was CAMPER, de groote CAMPER alleen, die de eere toekomt dier treffende ontdekking, welke hij aan zijn penseel en teekenpen wel voornamelijk te danken had: Zoo zonderling is de wederzijdsche invloed der Natuurlijke Historie en der Ontleedkunde op de Schilderkonst.

In later tijd doorreisde CAMPER nog een groot deel van Duitschland en het Pruissisch Rijk en andere plaatsen; in 1785 deed hij zijne vierde en laatsten togt naar Engeland altoos ter verdere beoefening der wetenschap, — en twee jaren later ging hij nog eenmaal Parijs bezoeken ter oorzaake van de ziekte zijns jongste Zoons (1).

In 1789 werd de draad zijns werkzamen en roemvollen levens afgesneden en de aloude St Pieters Kerk te Leijden ontving in het graf zijner Vaderen het stoflijk overschot van onzen vereeuwigden Landgenoot, alwaar een marmeren gedenkteeken voor hem is opgerigt, op dat men altoos met eerbied en bewondering hem en zijn nuttig leven zal kunnen gedenken (2).

En hiermede zou ik kunnen eindigen, was het niet dat eene korte oordeelkundige beschouwing van zijne talenten, door vermaarde en achtingwaardige mannen gegeven, als de slotsom zijner verdiensten, hier passende is, om den man de eere te geven, die hem als echt Kunsttenaar toekomt.

Onder de voorname verdiensten van CAMPERS teekenkunst behoort zijn werk met de gewone inkt en schrijfpen, waarvan zich zeer weinige in- en uitlandsche Kunstenaars, uitgezonderd JACOB DE GEIN, met zoo veel vrucht hebben bediend, en wiens manier met de zijne eenige overeenkomst had; maar CAMPER verdient verre boven hem den lof door zijne oorspronkelijke, karakteristieke en doelmatige afwisseling van arsering en schaduw, waardoor hij alles konde aanduiden, hetgeen den onderscheiden aard der voorwerpen vorderde. Aldus erkent men in den eersten opslag in zijne ontleedkundige afbeeldingen, de beenderen, spieren, slagaders, bloedvaten, banden en pezen, terwijl de schaduwen zoo duidelijk den loop der vezelen aanwijzen, dat slechts de namen der bijzondere deelen door letters behoeven uitgedrukt te worden. Kunstkenners geven zelfs de voorkeur aan zijne afbeeldsels boven sommigen van het groote werk van den beroemden ALBINUS, door WANDELAAR geteekend en in koper gegraveerd, in welke men, hoe verdienstelijk de voorstellingen der spieren zijn, eene zwaarmoedigheid en in de onderscheiding der voorwerpen minder duidelijkheid vindt. Eene groote bevalligheid wist CAMPER aan de zijnen te geven door de afwisseling der arseringen, daar deze als met het graveerijzer, gene als met de etsnaald schenen bewerkt te zijn, en toch was zijn werktuig alleen de schrijfpen.

Buiten deze deugd in zijne teekening waren zijne omtrekken en schaduwen stout, los en buitengewoon vlug. Ten bewijze der vaardigheid van zijnen arbeid behoeven wij slechts te vermelden, dat vijf teekeningen levensgrootte, de ontleeding eener Vrouw in barensnood gestorven, op eenen halven dag zijn volbragt; dat al de teekeningen van den jongen Olifant, bij de beschrijving gevoegd, binnen 20 dagen zijn voltooid, onder welken tijd nog is begrepen de ontleeding en bereiding der afzonderlijke voorwerpen. En welk een aantal van teekeningen groot en klein heeft hij vervaardigd, ja eenige duizenden, die hij allen daarstelde, als geen andere tijd gevorderd werd voor zijn beroep en onbegrijpelijk vele werkzaamheden. Het getal der ontleedkundige teekeningen in gemeld genre, groot, uitvoerig en sommigen met drie en vier figuren, hetwelk alleen zijn Zoon ADRIAAN GILLES bezat, beliep bijna zeven honderd stuks!

Geen minder verdiensten wordt zijnen kunstarbeid met craion of pastel toegekend, want daarin vertoonde zich den schilder en teekenaar te gelijk; de lichten, schaduwen en toetsen zijn niet overdreven, en een helder en bevallig koloriet dragen het merk van den meester in de Kunst, die de studiën der Brabandsche school zich eigen gemaakt had. In zijn eigen portret van ter zijde gezien en in craijon afgebeeld vond men de beste proeve van deze schoone Kunstbewerking. Ook zijne drie Zonen heeft hij in den jare 1772 in pastel geschilderd.

Als Schilder in olieverf bleef hij getrouw aan zijne oorspronkelijke meesters; zuiver van teekening en uitvoerig van penseel zag men de bron voor oogen, waaruit de leerling putte. In alle vakken was hij een vijand, vooral in basrelief van den donkeren en zwaarmoedigen tint, die der bevalligheid en losheid nadeelig is.

Zoodanig ervaren in de Teeken- en Schilderkunst, was daardoor zijn oordeel juist, zijn smaak zuiver en zijne ziel hoogstgevoelig voor het schoone en edele in vorm en wezen. Verrukt door de Kunst, was hij gelukkig in 't aanschouwen, want niemand kende beter en inniger de waardij der verdiensten door de uitvoering en het verhevene in de zamenstelling. Het werktuigelijke en het dichterlijke beide deelde in zijne bewondering en teregt, daar niemand dan bij ondervinding de zwarigheden kan waarderen of in staat is het zedelijk schoon te gevoelen, ten zij, als CAMPER, begaafd met eene ziel vatbaar voor de edelste gewaarwordingen.

Dit was het oordeel van zijnen jongsten Zoon, die als kunstminnaar en in zucht tot wetenschappen zijns Vaders voetspoor volgde, en wij hechten ons zegel aan deze uitspraak, welke door de verdienstelijke schilders VINKELES en VAN DER KOOI, welke laatste mij meermalen de groote kunstverdiensten heeft aangewezen, niet alleen beaamd, maar meermalen nog tot hooger en uitbundiger lof is gestegen (3).

De natuur had hare gaven aan dezen haren begunstiger kwistig uitgedeeld, want bij den schat der uitmuntende zielsvermogens verbond zij een allergunstigst uiterlijken vorm, een aanzienlijke gestalte, een waardig voorkomen, deftige manieren, welluidende stem en eene bloeijende gezondheid. Der menschen hoogachting en eerbetoon werd zijn dubbel deel op deze wereld; geleerde, rijke en hoog verhevene, groote en edele mannen hebben zijne talenten erkend en beloond, want tienmalen werden zijne letterkundige werken door de beroemdste Akademiën in Europa bekroond, en de nakomelingschap zal altoos, wil zij billijk zijn, ook in CAMPER den grooten konstenaar eerbiedigen.

Leeuwarden, Januarij 1844. J. VAN LEEUWEN.

---

(1) Op deze Duitsche reizen bezocht hij de beroemdste Mannen en Vrouwen van hunnen tijd, onder anderen de beroemde letterkundige Weduwe van den Grave VAN RHOON, den vermaarden ZIMMERMAN, HALLER, HEIJNE, BLUMENBACH, LICHTENBERG, den Hoogleeraar SÖMMERING, die vooraf CAMPER op Lankum had bezocht, de Prinses VAN GALLITZIN en den hooggeroemden FÜRSTENBERG, de Abt JERUSALEM, ROLLIN, MENDELSZOON, BODE, FORMEIJ. Ook werd hij minzaam ontvangen bij den Koning van Pruissen, en den Prins HENDRIK en andere Rijksgrooten. Teruggekeerd schreef hij weder een aantal verhandelingen, als over den Besten Schoen, de uitwerking van Slapen en Waken, de Waterzucht, de Steen enz.

(2) Door den beroemden Beeldhouwer FALCONET werd het hoofd van CAMPER geboetseerd. VINKELES bezat een uitmuntend afgietsel, die ook het sprekend Portet zijns vriends heeft geteekend en gegraveerd.

(3) De Heeren VAN EIJNDEN en VAN DER WILLIGEN, wiens beschrijving wij in de hoofdzaken hebben gevolgd, merken te regte aan dat het eene bijzonderheid mag geheeten worden in den man van letteren, wiens studiën, zoo weinig tijds voor liefhebberijen overlieten, in zoo vele vakken, dit alles te hebben kunnen verrigten; waarbij zij deze opmerking voegen, dat zoo zeer ook de grondige kennis van het inwendige maaksel des menschelijken ligchaams, en de vergelijking der gedaante van een oneindig getal dieren, hebben toegebragt tot volmaking van den Teekenaar en Schilder, niet minder de wederkeerige invloed was van de Teekenkunst op den Natuurkundigen Ontleeder. Het schilders oog immers ziet oneindig meer dan gewone oogen, en door het afbeelden der voorwerpen wordt de indruk op onze ziel ten sterksten ingeprent. Voor den Ontleeder is de Teekenkunst even onmisbaar als de Wis- en Natuurkunde. Deze ontvouwen voor den geest de voortreffelijkheid der werktuigen; zij verklaren de wonderen des dierlijken levens, — gene graveert in het geheugen het verrukkend tafereel van derzelver oneindige volmaaktheid.

STAAT van de Middelprijzen der GRANEN en andere Objecten, welke in de eerste helft der maand Mei 1844, ter Markt der Stad *Leeuwarden* zijn verkocht, volgens Nederlandsche maat en gewigt:

Tarwe,	Witte..	f 6 : 90	de Mudde.	Boter,		f 0 : 60	het Pond
	Roode..	- 0 : 00	—	Vleesch,	Koe....	- 0 : 38½	—
Rogge,		- 5 . 10	—		Kalfs...	- 0 : 00	—
Gerst,	Vroege..	- 0 : 00	—		Schapen	- 0 : 32	—
	Late....	- 3 : 75	—	Varkensvleesch,	Versch.	- 0 : 40	—
Boekweit,		- 5 : 60	—		Gerookt	- 0 : 60	—
Haver,		- 2 : 25	—	Aardappelen,	Vroege.	- 0 : 00	de Mudde.
Witte Boonen,		- 0 : 00	—		Late...	- 0 : 00	—
Erwten,	Witte...	- 0 : 00	—	Zaad,	Kool...	- 10 : 75	—
	Groene.	- 0 : 00	—		Raap...	- 0 : 00	—
	Grauwe	- 0 : 00	—		Lijn....	- 0 : 00	—

Accordeert met het Register der Middelprijzen, den 16 Mei 1844.

De Burgemeester,
VAN BOELENS.

De Prijs der BOTER te Leeuwarden, den 17 Mei 1844, *f* 21,50 à *f* 23,50.

KAAS *f* 10,00 à *f* 10,50.

BOTERPRIJZEN: bedongen door het *FRIESCH GENOOTSCHAP van Proefondervindelijken Landbouw.*

LEEUWARDEN, Vrijdag den 17 Mei 1844: *f* 23,50.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, den 18 Mei 1844.

NEDERLAND				Gebl.
Werk. Schuld 2½ pCt.	60½	61		60½
Dito dito..... 3 »	75	75¼		75¼
Dito dito..... 5 »	100½	101		100½
Domein-Losr. 5 »	99¾	100¼		100
Amortis. Synd. 4½ »	98¾	99¼		98⅞
Dito dito ..... 3½ »	86¾	87½		87
Handel-Maats 4½ »	142¾	144		142¾
Dito 1837/39.. 4½ »				
O. I. Leening 5 »	99¾	100¼		100
SPANJE				
L.b. *Ard.* van 85£ 5 pCt.	22½	22¾		22⅞
Dito onbep. Stuk. 5 »	20½	20¾		
Dito .... 3 »	35¾	36¼		36
Ardoins Coupon	25½	27½		

PORTUGAL.			Gebl.
Neg. te Londen 2½ pCt.	47	47¼	47⅛
RUSLAND.			
1798, 1816.... 5 pCt.	106¾	107	106¾
1828, 1829.... 5 »			
Dito bij *Hope*.. 4 »	90½	91	
Dito bij *Stiegl.* 4 »			
AMERIKA.			
Oblig.......... 5 pCt.			
Bank Actien	6½	6¾	6⅞
OOSTENRIJK.			
Metaliek....... 5 pCt.			
W. B. bij *G. & Co* 5 »			
BRAZILIE			
Obl. te Lond 5 pCt.	82¾	83¼	83

Spanje, Passive 6¾, ½, ¾; dito Fr. Uitgest. 6¾, 7½, 7¾; Poolsche Loten fl. 500, 176½, 177½, 177; enk. Bl. Griek. Coup. *f* 1⅛, ¼.

Zonder dat de handel eenige belangrijkheid vertoonde, waren Integralen iets flaauwer; 3 pcts. zijn een weinig aangenamer geweest; de overige binnenlandsche prijshoudend; Handelmaatschappij is 1¼ pct. in koers teruggegaan; Spoorweg Rotterdam blijft, na eenige variatien, als gisteren, Rijn Spoorweg iets flaauwer.

5 pCt. Spaansche fondsen waren iets vaster, de 3 pct. prijshoudend, Coupons lager in koers; Portugal zonder verschil, zoo mede de verdere buitenlandsche.

—

DEFERRED-SCHULD.

MADRID, *den* 1 *Mei.* Bij de op Heden plaats gehad hebbende *zevende* Trekking der Deferred-Schuld, zijn de volgende Nummers uitgekomen:

Serie A 2254—3004.	Serie C 2086—2502.	Serie E 585—1168.	
» B 9752—10834.	» D 1670—2002.	» F 3085—3598.	

GELDLEENING,

TEN BEHOEVE DER SLATTING VAN DE TREKVAART, LOOPENDE VAN WORKUM NAAR BOLSWARD.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD WORKUM, als daartoe geautoriseerd, en onder nadere approbatie van Z. M den Koning, maken bekend, dat zij, voorloopig de gelegenheid tot deelneming bij inschrijving zullen openen tot eene som van *f* 18000, en wel op Donderdag den 16 Mei 1844 tot Donderdag den 23 Mei daaraanvolgende, uitgezonderd des Zondags, ten Raadhuize der stad Workum, telkens van des morgens tien tot twaalf ure.

Deze inschrijving zal geschieden bij aandeelen van *f* 500, tegen eene rente van 4½ percent 's jaars; waarvan de storting zal moeten geschieden in twee termijnen, als op den 1 Julij, en op den 1 September 1844, op het Raadhuis der Stad Workum, telkens de helft der ingeschrevene sommen, zullende hiervan voorloopige Recepissen worden afgegeven, om naderhand verwisseld te worden tegen Schuldbekentenissen op naam of toonder, ter keuze van de inschrijvers.

Telken jare te beginnen met den 1 Augustus 1845, zal eene som van *f* 500 of meer door middel van Uitloting worden afgelost, te doen op den tweeden Woensdag in de maand Julij, ter Vergadering van Burgemeester en Wethouders der Stad Workum.

Nadere inlichtingen daaromtrent zijn te bekomen ter Secretarie der Stad Workum.

Workum, den 11 Mei 1844.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
C. TROSTE.
Ter ordonnantie van dezelven,
J. H. VAN WETZINGA.

HET DIJKSBESTUUR *van Wonseradeels Zuider Zeedijken*, zal op Woensdag den 22 Mei 1844, 's voormiddags ten 11 ure, in het Logement de Prins te Makkum, publiek presenteren te besteden:

Het slaan van eenige perceelen HEIJ, KIST en HAADWERKEN, aan de gemelde Contributie, waarvan de Bestekken te verkrijgen zijn bij den Strandmeester GABE R. DE VRIES, op Doniaburen onder Ferwoude.

AANBESTEDING

Wegens het BOUWEN van eenen NIEUWEN STAL en WAGENHUIS, in het Ruiterskwartier te Leeuwarden, welke gehouden zal worden op Dingsdag den 28 Mei e. k., des avonds ten 8 ure, ten huize van den Logementhouder WILKESHUIS, in het Zaailand aldaar; bij wien tevens meerdere inlichtingen te bekomen zijn.

Verkoop van Afbraak.

MR. C. WIERSMA, Notaris te Leeuwarden, zal, op Vrijdag den 24 Mei 1844, des namiddags precies ten 2 ure, bij de Fabrijk van den Heer *J. J. Bruinsma*, onder Huizum, publiek, bij boelgoed verkoopen:

Eene groote partij uitmuntende AFBRAAK, herkomstig van een zeer onlangs gesticht Gebouw, bestaande in 7000 à 8000 blaauw gesmoorde Dakpannen, ongeveer 20,000 beste Vloerklinkers, verder eenige duizenden Metzelsteen, eenige honderden, zoo goed als nieuwe Latplanken, zoo mede Achterafplanken, 13 beste Gebindten, onderscheidene Deuren en Venster-Ramen met Glazen, 200 à 300 el beste houten Goten en hetgeen meer ter verkoopplaats aanwezig is.

De Notaris C. W. SEMLER, te Leeuwarden, zal, ten verzoeke van de Heeren J. ALBARDA Hz., Notaris aldaar, en Mr. H. HIDDINGA, Procureur te Sneek, op Zaturdagen den 1 en 15 Junij 1844, telkens des namiddags precies ten 4 ure, in na te meldene Herberg, publiek, bij strijk- en verhooggelden, presenteren te verkoopen:

Eene kapitale, voor weinige jaren nieuw gebouwde HERBERG, genaamd *de drie Roemers*, bestaande uit eene hechte, net en welbetimmerde HUIZINGE en eene sterke SCHUUR en STALLING, met derzelver ruim ERF, een BLEEK en TUINTJE, benevens een daarachter staand HOK of SCHUURTJE, en verder aan- en toebehooren, staande en gelegen circa 1½ uur van Leeuwarden aan den Straatweg naar de Overijsselsche grenzen en nabij die van de Lemmer onder het behoor van Roordahuizum, bij *D. T. Boetsma* als eigenaar in gebruik.

Acht dagen na de finale toewijzing vrij te aanvaarden.

Nota. Er kan *f* 2000 à *f* 3000 van den koopprijs onder het geveilde verblijven.

Tot STRIJKGELD wordt gesteld f 50.

Te huur voor het Zomersaisoen:

Een BUITENHUIS met KOETSHUIS en STALLING, in de nabijheid van den Straatweg en het Oranjewoud, met of zonder TUIN en VRUCHTBOOMEN. Met *franco* brieven adressere men zich bij den Notaris VAN VOORST, te Gorredijk.

Te koop of te huur:

Eene nieuw melk gevende EZELIN. Te bevragen bij VAN HOUTEN, aan den Kruisweg onder Kollum.

De Notaris A. HAAGSMA, te Sneek, zal, ten verzoeke van H. J. OOSTERHOFF, te Rauwerd, op Dingsdag den 28 Mei 1844, 's namiddags ten 4 ure, ten huize van *G. de Ruiter*, te Sneek, finaal verkoopen:

a. Een stuk HOOILAND, onder Uitwellingerga, geheel groot 4 bunder 44 roede 50 el, *Fokels Fenne* genaamd; waarop geboden is per 361 roede *f* 45,25.

b. Een stuk HOOILAND met RIETPOLLE en HOUTGEWAS, in de Scharren onder Oldeouwer, groot 1 bunder 10 el.

Beide perceelen nagelaten door wijlen *Klaas Annes Wigledam*, in leven te Poppingawier woonachtig.

De Notaris A HAAGSMA, te Sneek, zal, ten verzoeke van den Heer C. W. SEMLER, Notaris te Leeuwarden, op Dingsdag den 28 Mei 1844, des namiddags ten 4 ure, ten huize van den Kastelein *G. de Ruiter*, te Sneek, finaal verkoopen:

Een stuk heerlijk GREIDLAND, gelegen bij de Oliemolen *de Monnik*, langs den aan te leggen Mac-adam Weg en den Hemdijk, en aan de Franeker Vaart, even buiten de voormalige Noorderpoort te Sneek, kadastraal groot 2 bunder 41 roede 30 el, vrij van reed en drift, bij den Heer *W. B. Wouters* in huur, tot Sint Petri 1845 en alsdan te aanvaarden; waarop geboden is per 361 roede *f* 501,25; totaal *f* 3258,12½.

Door Sterfgeval, wordt op aannemelijke voorwaarden TE HUUR, om dadelijk te aanvaarden, aangeboden: Een te Bolsward, wel ter nering staande en voor alle affaires geschikte WINKELHUIZINGE, met TUIN en verdere ruime ANNEXEN.

Bij voorkeur zal die geene in aanmerking komen die te gelijk met de Huring, tevens de in gezegd Huis met succes gedreven wordende ruime voorziene Winkel in Porselein, Glas, Engelsch, Delfsch en Vriesch Aardewerk, met Winkelplanken, wenscht over te nemen.

Gegadigden vervoegen zich in persoon of vrachtvrije Brieven bij den tegenwoordigen huurder en eigenaar.

J. J. KIJL,
Groote Dijlakker te Bolsward, wijk C, no. 330.

UIT DE HAND TE KOOP:

Een KOFSCHIP, groot circa 12 Ton, voor korten tijd nagenoeg nieuw getimmerd en veel verbeterd, met een *completen* INVENTARIS, alles nagenoeg nieuw. — Te vragen bij A. VAN ZUIJLEN, bij de Put te *Leeuwarden.* Brieven *franco.*

UIT DE HAND TE KOOP: Een wel onderhouden VEERSCHIP met deszelfs Inventaris. Informatie te bekomen bij L. P. OPPEDIJK, Zeilmaker te Woudsend. Brieven franco.

ER WORDT TE KOOP GEVRAAGD: Een vlotgaand VEERSCHEEPJE, groot 9 à 11 Ton, zonder Tuig. Iemand hierop reflecterende, adressere zich per franco brief bij H. F. DE JONG, te Joure.

Aan de Crediteuren in de Faillite en insolvente Massa van SIKKE GAUKES DE TEMPE, vroeger Grutter, wonende te Workum, wordt berigt, dat de Rekening en Verantwoording deze Massa betreffende, zal geschieden op Vrijdag den 31 Mei 1844, des middags ten 12 ure, in het Paleis van Justitie te Sneek.

De Curator in voorn. Faillissement,
Mr. S. WIJBENGA.

Ieder, die iets verschuldigd is aan, of te vorderen heeft van den Heer J. BOLTEN, Bierbrouwer te Knijpe, wordt verzocht daarvan, binnen veertien dagen betaling of opgave te doen aan en ten Kantore van Mr. A. VAN DER LAAN, Advocaat te Heerenveen, tot de liquidatie van deszelfs zaken gemagtigd — en tevens het VAATWERK zoo spoedig mogelijk onder het gewoon adres aan de Brouwerij terug te zenden.

Heerenveen, den 17 Mei 1844. A. VAN DER LAAN.

Prijs-Courant van Wijnen,

BIJ J. L. IDZARDI, Groote Kerkstraat, lett. G, no. 137 te *Leeuwarden.*

Lands en Stads Imposten, als ook de Flesschen, zijn onder de prijzen begrepen.

Gelijksoortige Flesschen worden tegen 5 Cent per stuk in betaling aangenomen.

Commissien buiten de Stad, worden op dezelfde voorwaarden, met korting van *f* 3,00 per Anker, voor Stedelijken Accijns, ten uitvoer gebragt.

Alles tegen contante betaling zonder korting.

	Anker.	*Flesch.*
Medoc	*f* 20,00	*f* 0.45
Idem, zwart lak	» 24,50	» 0,55
Les Albert St. Estêphe	» 28,00	» 0,65
Dulamon Blanquefort	» 30,00	» 0,70
Fatin St. Estêphe	» 32,00	» 0,75
Suber Caseau Arcins	» 35,00	» 0,80
La Rigaudière Hautbreton Margeaux	» 38,00	» 0,90
Duran Cantenac	» 40,00	» 1,00
Degères Pauillac	» 45,00	» 1,10
Roborel Ludon	» 50,00	» 1,20
Villeneuve Chateau de Cantemerle	» 52,00	» 1,25
Pommies Agassac Ludon	» 52,00	» 1,25
Daux St. Julien	» 54,00	» 1,30
Burke La Houringue	» 60,00	» 1,40
Liberal Haut Bages	*f* 75,00	*f* 1,80
Rauzon Margeaux	» 85,00	» 2,00
Petit Bourgogne	» 34,00	» 0,80
Bourgogne Volnay		» 2,00
Idem Chambertin		» 2,25
Champagne Mousseux		» 2,00
Portwijn	» 48,00	» 1,10
Idem Oude Superieure Rood en Wit	» 75,00	» 1,80
*Wijn Tint		» 4,25
*Oude Constantia		» 3,50
Witte Bergerac	» 28,00	» 0,65
Idem Lentillac	» 34,00	» 0,80
Muscaat Beziers	» 44,00	» 1,00
Idem Frontignan	» 50,00	» 1,15

RHIJNWIJNEN.

Laubenheimer	» 35,00	» 0,80
Erbacher	» 43,00	» 1,00
Niersteiner	» 50,00	» 1,15
Geisenheimer	» 58,00	» 1,35
Rudesheimer Bergwijn	» 70,00	» 1,50
*Teneriffe. (Madera)	» 34,00	» 0,80
*Madera *B.*	» 48,00	» 1,10
*Idem London Particular	» 58,00	» 1,35
*Idem Drij (op vierkante flesschen)	» 80,00	» 2,00
*Mallega	» 40,00	» 1,00
*Idem (Oude)	» 50,00	» 1,10
*Spaansche Wijn	» 45,00	» 1,20
*Idem Oude beste	» 52,00	» 1,25
*Punsch Sirop (best)		» 1,35

De met een * gemerkte Wijnen, zijn ook bij enkelde halve flesschen met 5 Cents verhooging te bekomen.

Aangezien de prijzen dezer Wijnen zoo goedkoop mogelijk zijn gesteld, zoo verzekert men echter, dat alles van zeer goede kwaliteit is, en dat dezelve noch met vrucht noch andere Kunstwijnen of Moer zijn vermengd; kunnende zij, ingeval van niet voldoening, worden terug gezonden.

(*Prijs-Couranten op aanvraag gratis verkrijgbaar*).

Uithoofde van het Israëlitisch Pinksterfeest zal het KANTOOR van den Ondergeteekende op VRIJDAG den 24 Mei e. k. gesloten zijn.

B. ARONS DRIELSMA,
Negotiant in Effecten enz. in de Kleine Kerkstraat alhier.

De Ondergeteekende maakt hiermede het Publiek bekend, dat de advertentie wegens de oprigting van een BEGRAVENISFONDS binnen deze Stad, voorkomende in de Leeuwarder Courant van Vrijdag den 17 dezer maand, zonder zijne toestemming is geschied.

Leeuwarden, den 20 Mei 1844. J. BIKBERGEN.

De Ondergeteekende maakt door deze aan zijne geëerde Stad- en Landgenooten bekend, dat hij met den 12 Mei zich alhier gevestigd heeft als KOPERSLAGER, aan de Wipstraat, naast de Waag. Maakt en verkoopt alle soorten van KOPER- en IJZERWAREN. Bevelende zich in ieders gunst en recommandatie, met belofte eener prompte en civiele bediening.

Bolsward, den 21 Mei 1844. R. G. NAGTHEIM.

Verandering van Woonplaats.

A. L. SOORWOLD, Schoen- en Laarsenmaker te Leeuwarden, maakt aan het geëerd Publiek bekend, dat hij den 12 Mei ll. verhuisd is van het Groot Schavenek naar den Ewal. Biedt zich minzaam aan in ieders gunst en belooft eene civiele behandeling.

Kaatsen en Harddraven.

Met toestemming van het E. A Bestuur van Barradeel, gedenken de Kastelein G. J. HERREMA, te Tjummarum en eenige mede-ingezetenen, op Dingsdag den 28 Mei e. k., des namiddags ten twee ure, te laten Verkaatsen en vrij te vereeren: *Een fraai ZILVEREN TABAKSKOMFOOR, ter waarde van f* 32, tot Prijs, en *eene nader te bepalene PREMIE*; en zulks bij porturen uit één dorp. Alsmede op Woensdag daaraan, op gelijk uur en wijze, te laten Verharddraven: *Een zeer fraai GEREID, HOOFDSTEL, TOOM, JAAGLIJN en ZWEEP, ten bedrage van f* 45, door Paarden welke geen Prijs of Premie hebben gewonnen en tot genoegen der Keurmeesters.

)o( )o( )o(Twee WAGENMAKERSKNECHTEN die goed kunnen werken, kunnen direct voor een jaar werk bekomen bij F. DE HOO, Rijtuigmaker te Leeuwarden. Brieven franco.

TER LEEUWARDER COURANTDRUKKERIJ.